Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ ҚАМАРИЙ, 1413 ЙИЛ, МУҲАРРАМ, 28-КУН.
ШАМСИЙ, 1412 ЙИЛ. АСАД, 7-КУН.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг газетаси

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган | 1992 ЙИЛ 29 ИЮЛЬ, ЧОРШАНБА, 145-СОН • 396 • | НАРХИ: СОТУВДА 2 СЎМ.

1 сентябрь—Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги куни

Бу замон янги замон, эрку камолат чоғларинг,
Яйра, озод Ўзбекистон, яшнасин гул боғларинг.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ 1 ЙИЛЛИГИ БАЙРАМ ҚИЛИНИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН РЕСПУБЛИКАНИНГ ИЖОДКОР ВА ТИББИЁТ ХОДИМЛАРИГА ИМТИЁЗЛАР БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республиканинг ижодкор ва тиббиёт ходимларини ижтимоий муҳофаза қилишни кучайтириш, моддий ва маиший шароитларини янада яхшилаш мақсадида ва уларнинг Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришга қўшган ҳиссасини эътиборга олиб:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Барча типлардаги мактабларнинг ўқитувчиларига, болалар уйларининг тарбиячиларига қўшимча имтиёзлар бериш, юқори синфлар ўқитувчиларининг иш ҳақини ошириш тўғрисида» 1990 йил 13 ноябрда чиқарган Фармонининг қуйидаги қисмлари республиканинг ижодкор ва тиббиёт ходимларига ҳам татбиқ этилсин:

— улар яшаб турган давлат ва идораларга қарашли уйлар ва хоналар шахсий мулк қилиб бепул топширилсин;

— ер участкалари ва якка тартибдаги қурилишга сотиб олиш учун бинокорлик материаллари биринчи навбатда ажратиб берилсин.

Ушбу фармон 1-бандининг амал қилиши меҳнат фаолиятининг мазкур соҳаларида камида 10 йил узлуксиз иш стажига эга бўлган юқорида айтиб ўтилган тоифадаги ходимлар жумласига кирувчи нафақахўрларга ҳам татбиқ этилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси бир ҳафта муддат ичида ушбу Фармонни рўёбга чиқариш юзасидан ташкилий чора-тадбирлар тўғрисидаги қарор лойиҳасини тайёрласин.

3. Ушбу Фармон 1992 йилнинг 1 августидан кучга киради.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1992 йил 28 июль.

БОЗОР ИҚТИСОДИ БОШҚАРУВ АППАРАТИНИ ҚИСҚАРТИРАДИ

ХЎЖАЛИК маъмурияти совхозни тугатиб, унга қарашли ерларни қўшни хўжаликларга бирлаштириш хусусида фикрлашарди. Улар назарида бундан бошқа чора йўққа ўхшарди. Шунда кимдир: «Назарбек» совхози агрономи Азимжонни хўжаликка таклиф қилса-чи. У чаққон бола, тортиб кетади», — деди. Шивир-шивир сув сепгандек тинчиди. Колхоз аъзолари бир-бирларига маъноли қарашди.

— Ўйлаб кўрса бўладиган таклиф, — деди кимдир. Шундан сўнг хўжаликни тугатиш масаласи кун тартибидан олиб ташланди. «Ўзбекистон 50 йиллиги» совхози А. Икромов номли колхозга айлантирилди. Азимжон Абдуллажонов раис қилиб сайланди.

— Сиз бозор иқтисодиёти бошқарув аппаратини қисқартиради, деган фикрни қандай тушунасиз?

— Бозорни қишлоқ хўжалик маҳсулотларига сероб қилиш учун ерни ишлайдиган деҳқонларга бўлиб бериш шарт. Маҳсулот мўл бўлгач, бозор нархи ўз-ўзидан пасаяди. Йўқса, истеъмолчилар талабини қондириш мушкул. Ана шу иш амалга ошса, бухгалтерлар, режачилар гуруҳларига бригадиру ҳисобчиларга ҳожат қолмайди. Аппарат бор-йўғи раис, режачи, бухгалтер, кассир, агроном, энтимолог, ер ўлчовчи, омборчидан иборат бўлади. Ҳозир ҳар гектар ердан олинадиган даромаднинг 20-30 фоизи бошқарув аппаратини ушлаб туришга ажратилади.

— Хизмат юзасидан жуда кўп хўжаликларда деҳқонлар билан суҳбатлашганман. Улар экинни парваришлашда, зараркунандаларга қарши курашда ҳам ҳар қандай олий маълумотли мутахассисдан қолишмайдилар.

— Тўғри. Сиз ҳосилот билан энтимологнинг ҳам баҳридан ўтиш керак, демоқчисиз. Йўқ, ҳозирча ундай қилиб бўлмайди. Ҳар кимнинг аниқ белгиланган вазифаси бўлади. Деҳқон зараркунанда ҳашаротларга қарши курашда билиб-билмай тўғри келган кимёвий доридан фойдаланиши мумкин. Дори ҳосилга, одамлар соғлиғига путур етказади, экологияни бузади. Мутахассис эса бунга йўл қўймайди.

Режачи эса деҳқонлару ўзга давлатлар билан шартнома тузади. Бухгалтер ана шу ишларнинг ҳисоб-китоби билан шуғулланади.

— Бу — режа албатта. Иншоолло, амалга ошар. Агар бирорта бюрократ амалдор тўсқинлик қилмаса. Айтайлик ҳамма деҳқонлар ўз маҳсулотини бозорга олиб чиқса, дўконларнинг ҳоли нима кечади.

— Аввало харидорни сара, арзон мева, сабзавот билан таъминлаш учун улгуржи чакана савдо идорасини батамом тугатиш лозим. Унга қарашли сабзавот дўконлари хўжаликлар ихтиёрига ўтказилса, ёмон бўлмасди. Ҳозир ана шу савдо идораси ўз аппаратини сақлаб туриш мақсадида хўжаликлардан олаётган маҳсулот баҳосини 20 фоизга кўтараяпти. Магазин 30 — 40 фоиз яна нарх қўяяпти. Ой бошида бозорда сара картошканинг килоси 5 сўмдан ошгани йўқ. Магазинларда эса майда, сасиган аралаши 6—7 сўм бўлди. Яқинда савдо идораси хўжалигимиздан килоси 3 сўму 50 тийиндан картошка, 1 сўм 20 тийиндан карам, 4 сўм 20 тийиндан бодринг олишди. Бу нарх устига улгуржи-чакана савдо идораси қўйса, магазин қўшса, ҳисобланг, бир кило картошка ёки бодринг халқ оғзига етиб боргунча неча пул бўлади?

— Уй-жой қуриш учун ариза берганлар кўпчиликми?

— Уй-жой муаммосини бира тўла ҳал қилиб бўлмайди. Аммо ҳаёт тўхтаб қолмайди-ку. Ёшлар ўсади, улғаяди. 105 та хўжалик ҳисобидан қурилган уйларни ҳозир яшаётганларга сотяпмиз. Шу билан уларга томорқа беришдан қутулдик. Бундан ташқари, мурожаат қилган 17 кишига ер ажратдик. Энди қурилиш ашёлари хусусида икки оғиз. Астраханга 100 тонна эртаги карам сотиб, ўрнига тахта-ёғоч оламиз. Буни уй-жой қураётганларга берамиз. Татаристонга ҳам 100 тонна карам жўнатдик. Улар трактор-машиналарга эҳтиёт қисмлар беришмоқчи.

Суҳбатдош:
Исматилла ТОШЕВ.

• Муштарийлар таклифи

ҲОКИМЛАРНИНГ ВАКОЛАТИНИ КЕНГАЙТИРИШ ЛОЗИМ

Маълумки, қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш фаолияти билан бир қатор давлат органлари шуғулланади. Ўз-ўзидан уларни бирлаштириб, ҳаракатини мувофиқлаштириб турувчи воситага эҳтиёж туғилади. Олдин мазкур вазифа халқ депутатлари Кенгашлари зиммасида эди, бироқ улар буни оқлай олмадилар. Шу сабабдан ҳам республикада ҳокимлар институтининг таъсис этилиши, унга зарур ваколатларнинг берилиши айни муддао бўлди. Шу нуқтаи назардан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати томонидан 1992 йилнинг 27 февралида республикада ҳокимлик тизимининг ташкил этилиши ва ҳокимлик ҳақидаги вақтинчалик Низомнинг қабул қилиниши оқилона тадбир бўлди. Бундан буён вилоят, шаҳар ва туман ҳокимлари ўз ҳудудларида энг юқори турган мансабдор шахслар ҳисобланиб, хўжалик, ижтимоий-маданий соҳаларга раҳбарлик қилиш билан бир қаторда ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, Ўзбекистон Республикаси қонунларию Республика Президенти Фармонларининг ижросини таъминлаш юзасидан зарур чора ва тадбирларни амалга оширади. Демак, халқ депутатлари кенгашларию хўжалик ва ижтимоий-маданий қурилишга раҳбарлик қилиш буткул ҳокимлар қўлига ўтди. Бироқ ҳокимлар давлат маҳкамаларини тузишу шакллантириш, уларнинг мансабдор шахсларини сайлашга, турли соҳа ва тармоқлар фаолиятини назорат қилишга ҳақли эканлигини каттаю кичик раҳбарлар яхши билишмайди.

Сир эмаски, Президентнинг бир қатор фармонлари жойларда тўлиқ бажарилмаяпти. Демак, бундан буён ҳокимлар ўзларининг ҳудудларида Республика Президентининг расмий вакили ҳисобланишлари, барча қонун-қоидаларнинг ижроси учун ўзларини масъул деб билмоқлари лозим. Бундан буён ҳокимлар фуқаролар, давлат муассасаларию турли хил жамоат ташкилотларининг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиб, зарур ҳолларда бўйсунувчи бошқарув органлари, хўжаликлар, матлубот жамиятлари аъзоларининг умумий йиғилишлари ва бошқа ширкат ташкилотларининг идоралар, хўжаликлараро кенгашлар йиғилишлари, юқори органларга бўйсунувчи корхоналар, муассаса ва ташкилот раҳбарларининг шу ҳудудга оид қонунга зид келувчи буйруқ ва фармойишларининг ижросини тўхтатади, бу ҳақда тегишли юқори органларга хабар қилади, фуқароларнинг мурожаатларини ўз вақтида тўғри кўриб чиқиб ҳал этилишини таъминлайди. Ҳоким махсус текширувлар ташкиллаштириши, мансабдор шахсларнинг ҳисоботларини эшитиши мумкин. Мазкур фаолиятни амалга ошириш борасидаги ваколатлар орасида қонун бузувчини белгиланган доирада маъмурий жавобгарликка тортувчи қарорлар қабул қилинишини алоҳида таъкидлаб ўтиш мақсадга мувофиқдир. Айни вақтда ҳокимлар прокуратура, суд ва адлия органларининг ишига кўмаклашади.

Бироқ ҳуқуқий давлат барпо этиш учун иш самарадорлигини оширмоқ лозим. Негаки айрим мураккаб шароитлар чоғида Кенгашлар суст ҳаракат қилмоқда, барқарорлик ва жамоат тартибини бузувчи салбий ҳодисаларга фаоллик билан муносабат билдирмаяпти. Кенгашлар ҳуқуқини муҳофаза қилувчи органларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш ишидан ўзларини четга олмоқда, ички ишлар, адлия органлари фаолиятига раҳбарлик қилмаяпти. Барқарорликни сақлаш учун норасмий ташкилотларнинг фаолиятини давлат органлари билан бирлаштириш муҳим аҳамиятга эга. Шунингдек, ҳокимлар қошида халқ депутатлари ўрнига «Ноиблар йиғини» ёки «Мажлис» деб номланган ишчи гуруҳ тузилиб, фаолият кўрсатса, деган фикр бор. Бунинг учун эса ҳокимларнинг ҳуқуқ ва ваколатларини жиддий кенгайтириш ва аниқ қилиб қўйиш даркор. Ва бу республиканинг қабул қилинажак янги Конституциясида муфассал баён этилиши лозим. Ана шунда вақтинчалик Низомни ўқиб, ҳокимлик ҳам «вақтинчалик» экан деган хаёлга бормаймиз. Хуллас «Ҳокимлик тўғрисида»ги махсус қонун қабул қилинишини даврнинг ўзи тақозо этмоқда.

Зайниддин ИСЛОМОВ,
ҳуқуқшунослик фанлари доктори.

• «Халқ сўзи» меҳмонлари

МЕҲР КЎЗДА ДЕЙДИЛАР...

ҲИНДИСТОННИНГ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ИШЛАР ВАКИЛИ ЖАНОБ АШОК МУКЕРЖИ ВА ИККИНЧИ КОТИБ ВЕНКАТЕШ ВАРМА ТАҲРИРИЯТИМИЗГА ТАШРИФ БУЮРИШДИ

Мустақилликка эришиб, атрофимиздаги «қизил девор»лар олиб ташлангандан сўнг биз дунё халқлари билан биродарлик ришталарини янада мустаҳкамроқ боғлай бошладик. Қачонлардир бузилган дўстлик йўллари равонлашмоқда. Толеимизнинг кулгани рост бўлсин, илойим.

Ҳинд ва ўзбек дўстлиги, маданий-маърифий алоқалари тарихдан барчага маълум. Бу икки халқнинг бир-бирига боғлиқ шундай қирралари мавжудки, уларни айрим урф-одатларда, меҳмондўстлигу меъморчиликда, ўймакорлигу тўқувчилик, санъат асарларида кўриш мумкин. Хуллас, улар бир-бирини тўлдириб, бири-биридан ўрганиб яшаб келаётган халқлардир.

Ўтган куни Ҳиндистоннинг Ўзбекистондаги ишлар вакили жаноб Ашок Мукержи ва элчихонанинг иккинчи котиби жаноб Венкатеш Варма «Халқ сўзи» меҳмони бўлишди. Уларнинг газета жамоаси билан бўлиб ўтган ғоят қизиқарли ва мароқли учрашуви икки томонда ҳам яхши таассурот қолдирди.

Бош муҳаррир Анвар Жўрабоев меҳмонларни ижодий жамоага таништирар экан, жумладан шундай деди:

— Дўстлик баландпарвоз шиорлардан эмас, мана шундай амалий қадамлардан бошланади. Мен жаноб Ашок Мукержини кўпдан биламан. Бу киши ўзбекистонлик бўлиб қолган десам, хато бўлмайди. Жаноб Мукержи ўзбек тилини яхши тушунади. бизга ҳурмати баланд. Умид қиламанки, ҳинд-ўзбек дўстлиги келажакда янада ривож топади. Биз ҳали келгусида ҳинд биродарларимиз билан кўплаб хайрли ишларни амалга оширамиз...

Шунингдек Анвар Жўрабоев меҳмонларга рўзнома ижодий жамоасининг фаолияти ҳақида гапириб берди.

Жаноб Ашок Мукержи мезбонларнинг самимий эҳтиромидан миннатдор бўлди, У Ҳиндистоннинг иқтисодий-сиёсий, маданий-ижтимоий ҳаёти ҳақида қизиқарли сухан қилди.

— Биз «Халқ сўзи» билан ўтган йилдан бери мунтазам танишиб борамиз. Бу газета менинг назаримда, фақат Ўзбекистоннинг эмас, дунёнинг барча яхши ниятли халқларининг нашри бўлиб қолишига ишончим комил. Чунки сизлар турли мамлакатларнинг дўстлик ришталарини боғлашда холис, беминнат хизмат қилаяпсизлар. Сиз ва биз ҳинд-ўзбек халқлари орасидаги кўприкмиз. Мамлакатларимиз равнақи йўлида ҳар қанча меҳнат қилсак арзийди, бу бизнинг бурчимиз, — деди меҳмон.

Жаноб Варма илгари Москвада ишларди. Мана, февралдан буён — Тошкентда ишлаяпти. У ўз фикрини лўнда ифодалаб дейди:

— Ўзбекистон иссиқ ўлка экан. Лекин унинг одамлари қалби янада иссиқроқ экан.

...Биз ҳинд биродарларимиз билан узоқ суҳбатлашдик. Икки халқнинг мустақиллик байрамлари, кино санъатидан тортиб оғир саноати, барча мавзуларда жуда енгил руҳ билан фикр алмашдик.

15 августда Ҳиндистон, 1 сентябрда эса Ўзбекистон ўзларининг Мустақиллик байрамларини кенг нишонлайди.

Ажабо, икки халқнинг истиқлол байрамлари ҳам бир-бирига шу қадар яқин, гўё кўнгиллари каби...

Тоҳир МУҲАММАД.

Е. БОТИРОВ олган сурат.

• Сиз Ўзбекистон Республикаси заёмини сотиб олдингизми?

Азиз НОСИРОВ:

АЪЛО ДАРАЖАДА УЮШТИРАМИЗ

Ўзбекистон Республикасининг 12 фоизли ички ютуқли заёмининг биринчи тиражи ўйини ўтказилишига саноқли кунлар қолди. Шу муносабат билан Самарқанд шаҳри ҳокими Азиз НОСИРОВга бир неча савол билан мурожаат этдик.

— Маълумки, Ўзбекистон заёмининг биринчи тираж ўйинини ўтказиш билан боғлиқ юмушлар шаҳар ҳокимлиги зиммасига катта масъулият юклайди. Чунки бундай тадбир Самарқандда илк марта ўтказилаётир. Қолаверса, 12 фоизли ички ютуқли заём муваффақияти ҳам ана шу тираж ўйини натижасига, уни нечоғлик тарғиб қила олишга кўп жиҳатдан боғлиқ...

— Албатта. Шунинг учун ҳам ҳозир шаҳар ҳокимлиги бу муҳим тадбирга тайёргарликни қизитиб юборган. Биз тираж билан боғлиқ бутун ишларни назорат қилиб турибмиз. Шу пайтгача вилоят маданият бошқармаси, жамғарма банки, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ва савдо бошқармалари раҳбарлари иштирокида бир неча марта йиғилиш ўтказиб, тайёргарлик ишлари қандай бораётганини қайта-қайта таҳлил этдик. Ишончим комилки, Ўзбекистон Республикаси ички ютуқли заёмининг биринчи тираж ўйинини кўнгилдагидек ташкил этамиз. Боиси — бунинг учун Самарқандда барча имконият мавжуд.

Биз тираж ўйинини шаҳарнинг юраги — Регистон майдонида ўтказишга қарор қилдик. 30 июль куни бу жой байрамона тус олади. Эрталабдан кечгача савдо расталари ишлайди. Дарбозлар, тошкентлик ва самарқандлик санъаткорлар катта-кичик саҳналарда чиқиш қиладилар. Республикамизнинг энг номдор қўшиқчилари ва рақкосалари ҳам шу куни ўз санъатларини намойиш этишни ният қилиб турибдилар. Республика ойнаи жаҳони ходимлари эса ана шу майдондан тўғридан-тўғри кўрсатув олиб боришмоқчи.

Регистон ёнидаги «Шоирлар боғи»да катта мушоира ўтказилади. Бу ерга ўша куни минглаб одамлар келиши кутилмоқда. Биз уларнинг фақат заём ўйинида иштирок этишларини таъминлабгина қолмай, балки яхши дам олишлари, ҳордиқ чиқаришларини ҳам кўнгилдагидек уюштириш мақсадида тадбирлар дастурини пухта тузишга интилдик.

Тираж ўйини Тиллақори мадрасасида ёпиқ хоналарда ўтказилади. Лекин одамлар Регистон майдонининг турли жойларида ўрнатилган телевизорлар орқали бу жараённинг қандай кечаётганлигини кузатиб туришлари мумкин.

— Айтишларича, илгари ҳам Самарқандда собиқ СССР уч фоизли заёмининг тираж ўйинларидан бири ўтказилган экан. Лекин унинг билан мустақил давлатимизнинг 12 фоизли ички ютуқли заёми тираж ўйини ўртасида катта фарқ бор. Умуман, бу тиражнинг Самарқандда ўтказилишидан шаҳар бюджети ҳам фойда кўрадими?

— Дарҳақиқат, аввалги заём билан ҳозиргисининг ўртасидаги фарқ беқиёс. Буни заёмни сотилишидан ҳам билса бўлади. Ҳозиргача фақат Самарқанд вилоятининг ўзида 158 миллион сўмлиги тарқатилган. Омонат кассаларида уни харид қилувчиларнинг сафи эса узилмаётир. Қолаверса, тираж ўйинига қўйилган ютуқлар сони ва миқдори ҳам одамларнинг қизиқишини кучайтирмоқда. Бундан ташқари, Самарқанд шаҳар ҳокимлиги энг катта миқдорда ютуқни қўлга киритган кишини рағбатлантириш мақсадида енгил автомашина ҳам ажратмоқчи. У ўз хоҳишига қараб, агар истаса, ана шу машинани сотиб олиши мумкин.

Биз 10 минг сўмлик ёки ундан зиёд қимматга эга заёмларни харид қилганларга махсус таклифномалар юбормоқчимиз. Яна шуни таъкидлаш керакки, ҳар бир ютуқ эгаси учун алоҳида совғалар тайёрланаётир. Бу юмушни шаҳардаги корхоналар ва ҳокимлик ўз зиммасига олган. Сўнгги саволингизга келсак, 12 фоизли заёмнинг биринчи тираж ўйини куни ўтказиладиган тадбирлар ва савдо-сотиқдан шаҳар бюджетига ҳам бир неча миллион сўм тушиши мўлжалланмоқда.

— Биринчи тираж ўйини муносабати билан 30 июль куни шаҳарга республиканинг турли бурчакларидан кўплаб меҳмонлар ташриф буюришлари мумкин. Уларни жойлаштириш, вақтларини хушнуд ўтказишларини таъминлаш ҳам осон кечмаса керак...

— Биз масаланинг бу жиҳатини ҳам ўйлаб кўрганмиз. Бошқа шаҳарлардан келувчиларга Самарқанддаги энг катта меҳмонхона— «Турист»дан жой ажратилади. Тираж ўйини қатнашчилари учун, юқорида айтилганидек, Регистон майдонида санъаткорлар кун бўйи концерт қўядилар, савдо-сотиқ ташкил қилинади. Ўша куни яшил театрда янги модалар намойиш этилади.

Хуллас, 30 июлда шаҳримиз байрамона тус олади. Ва биз мустақил давлатимизнинг ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий ҳаётида ёрқин из қолдирадиган бу тадбирнинг талаб даражасида ўтиши учун барча чораларни кўрамиз.

Суҳбатдош:
М. МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон Республикасининг қонуни

КАСАБА УЮШМАЛАРИ, УЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА ФАОЛИЯТИНИНГ КАФОЛАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

I БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Касаба уюшмалари.

Касаба уюшмаси кўнгилли жамоат ташкилоти бўлиб, ҳам ишлаб чиқариш, ҳам ноишлаб чиқариш соҳаларидаги фаолият турига қараб, ўз аъзоларининг меҳнат ва ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларини ҳамда манфаатларини ҳимоя қилиш учун муштарак манфаатлар билан боғланган меҳнаткашларни бирлаштиради.

2-модда. Касаба уюшмаларига бирлашиш ҳуқуқи

Меҳнаткашлар, шунингдек олий ва ўрта махсус ўқув юртларида таълим олаётган шахслар[x] ҳеч қандай тафовутсиз ўз хоҳишларига кўра ва олдиндан ижозат олмай туриб, ихтиёрий равишда касаба уюшмалари тузиш ҳуқуқига, шунингдек уставларга риоя этиш шарти билан касаба уюшмаларига кириш ҳуқуқига эгадирлар.

Меҳнаткашлар корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда ва бошқа иш жойларида[xx] касаба уюшмалари тузишга ҳақлидирлар.

Ишламайдиган пенсионерларнинг касаба уюшмаси аъзолигига кириш ёки ундан чиқиш тартиби касаба уюшмаларининг уставлари билан йўлга солиб борилади.

Касаба уюшмалари ихтиёрийлик асосида республика ва бошқа ҳудудий ҳамда тармоқ бирлашмалари тузишлари, шунингдек уларга киришлари мумкин.

Касаба уюшмаларининг уставлари «Ўзбекистон Республикасида жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунида белгиланган тартибда рўйхатга олинади.

Барча касаба уюшмалари тенг ҳуқуқлардан фойдаланадилар.

3-модда. Касаба уюшмаларининг мустақиллиги

Касаба уюшмалари ўз фаолиятида давлат бошқарув идораларидан, хўжалик идораларидан, сиёсий ва бошқа жамоат ташкилотларидан мустақилдирлар, улар олдида ҳисобдор эмаслар ва улар томонидан назорат қилинмайдилар, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно. Касаба уюшмаларининг ҳуқуқларини чеклайдиган ёки шу ҳуқуқларнинг амалга оширилишига тўсқинлик қиладиган тарздаги ҳар қандай аралашув ман этилади.

Касаба уюшмалари мустақил равишда ўз уставларини ишлаб чиқадилар ва тасдиқлайдилар, уюшма тузилишини белгилайдилар, раҳбар идораларини сайлайдилар, ўз фаолиятларини ташкил этадилар, йиғилишлар, конференциялар, пленумлар, қурултойлар ўтказадилар.

Касаба уюшмалари ўз уставларида белгиланган мақсадларга ва вазифаларга мувофиқ равишда бошқа мамлакатларнинг касаба уюшмалари билан ҳамкорлик қилиш, ўз хоҳишига кўра халқаро ва бошқа касаба уюшмалари бирлашмаларига ва ташкилотларига кириш ҳуқуқига эгадирлар.

4-модда. Фуқароларни касаба уюшмаларига мансублигига қараб камситишни тақиқлаш

Фуқароларнинг касаба уюшмаларига мансублиги ёки мансуб эмаслиги уларнинг қонунларда кафолат берилган меҳнат, ижтимоий-иқтисодий, сиёсий, шахсий ҳуқуқлари ва эркинликлари бирон бир тарзда камситилишига сабаб бўлмайди. Меҳнаткашларни ишга қабул қилиш, хизмат поғоналарига кўтариш, шунингдек ишдан бўшатиш учун муайян касаба уюшмасига мансубликни, унга кириш ёки ундан чиқишни шарт қилиб қўйиш тақиқланади.

5-модда. Касаба уюшмалари фаолиятини тўхтатиш ёки тақиқлаш

Касаба уюшмалари фаолиятини тўхтатиш унинг аъзолари қарори асосида уставда белгиланган тартибда амалга оширилади.

Касаба уюшмалари, уларнинг бирлашмалари фаолияти Ўзбекистон Республикаси Конституциясига зид бўлган ҳолларда бу фаолият Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг, тақдимига биноан Ўзбекистон Республикаси Олий судининг қарори билан тақиқланиши мумкин. Касаба уюшмалари фаолиятини бошқа бирон бир идоранинг қарори билан тақиқлашга йўл қўйилмайди.

6-модда. Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисидаги қонунлар

Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисидаги қонунлар мазкур жамоат ташкилотларининг ҳуқуқий ҳолати асосларини белгилаб берадиган ушбу Қонундан, Ўзбекистон Республикасининг бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

Мазкур Қонун Ўзбекистон Республикасининг Қуролли Кучларида, ички ишлар идораларида, миллий хавфсизлик хизматларида, ички қўшинлари ва бошқа ҳарбий тузилмаларида қўлланилишининг ўзига хос хусусиятлари ана шу тузилмалар тўғрисидаги қонунларда белгилаб берилади.

Қорақалпоғистон Республикасида касаба уюшмаларини тузиш, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари Қорақалпоғистон Республикасининг қонунлари билан белгиланади.

---

[x]Бундан буён — меҳнаткашлар деб юритилади.

[xx]Мулкчилик ва хўжалик юритиш шаклларидан қатъий назар, корхоналар, (бирлашмалар) муассасалар, ташкилотлар, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, ҳунар техника билим юртлари бундан буён корхоналар деб уларнинг бошқарув идоралари эса маъмурият деб юртилади. Бошқа иш жойлари деганда якка тартибдаги ва бошқа йўсиндаги меҳнат фаолияти назарда тутилади.

II БОБ. КАСАБА УЮШМАЛАРИНИНГ АСОСИЙ ҲУҚУҚЛАРИ

7-модда. Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси Кенгашининг қонунлар ва меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқишда қатнашиш ҳуқуқлари

Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши меҳнатга ва ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид қонун ҳужжатларини ишлаб чиқишда қатнашиш ҳуқуқига эгадир.

Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси Кенгаши меҳнатга ва ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид меъёрий ҳужжатлар қабул қилиш тўғрисидаги таклифларни тегишли давлат бошқаруви, хўжалик ва кооператив идораларига тақдим этишга ҳақлидир.

Давлат бошқаруви ва хўжалик идоралари меҳнаткашларнинг меҳнат ва ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқлари ҳамда манфаатларига дахлдор меъёрий ҳужжатларни Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси Кенгашини камида бир ҳафта олдин хабардор этган ҳолда қабул қиладилар.

8-модда. Касаба уюшмаларининг меҳнат қилиш ҳуқуқини ҳимоя этиш соҳасидаги ҳуқуқлари

Касаба уюшмалари ўз аъзоларининг меҳнат қилиш ҳуқуқини ҳимоя этадилар, аҳолини иш билан таъминлаш давлат сиёсати ишлаб чиқилишида қатнашадилар. Корхоналарда ишдан холи этиб олинадиган шахсларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишнинг қонунлар асосида жамоа шартномасида белгилаб қўйиладиган чораларини таклиф этадилар.

Маъмурият, мулкдор ёки улар вакил қилган бошқарув идорасининг ташаббуси билан иш жойларининг қисқартирилиши ёки иш шароитининг ёмонлашувига олиб келадиган корхонани ва ундаги таркибий бўлинмаларни тугатиш, ишлаб чиқаришни тўлиқ ёки қисман тўхтатиб қўйиш тегишли касаба уюшмалари камида уч ой олдин хабардор қилиб қўйилган ва улар билан меҳнаткашларнинг ҳуқуқлари ҳамда манфаатларига риоя этиш юзасидан музокара ўтказилган тақдирдагина амалга оширилиши мумкин.

Касаба уюшмалари аҳолини иш билан таъминлашнинг аҳволини ва бу соҳадаги қонунларга риоя этилишини назорат қилиб боради.

Меҳнат шартномаси маъмуриятининг ташаббуси билан бекор қилинишига Ўзбекистон Республикаси қонунларига мувофиқ тегишли касаба уюшма қўмитаси билан олдиндан келишилган тақдирдагина йўл қўйилади.

9-модда. Касаба уюшмаларининг музокаралар олиб бориш ва жамоат шартномалари, битимлари тузиш ҳуқуқлари

Касаба уюшмалари маъмурият, мулкдор ёки улар вакил қилган бошқарув идораси билан жамоа музокаралари олиб боришда ва жамоа шартномалари, битимлари тузишда устивор ҳуқуққа эгадирлар, уларнинг бажарилишини назорат қиладилар.

Агар касаба уюшмалари жамоа шартномаси, битими тузишни таклиф қилса, маъмурият, мулкдор ёки улар вакил қилган бошқарув идораси бу ҳақда музокаралар олиб бориши шарт.

10-модда. Касаба уюшмаларининг меҳнаткашларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ҳуқуқлари

Касаба уюшмаларининг меҳнат шароити ва меҳнатга ҳақ тўлаш, меҳнатни муҳофаза қилиш ва ишлаб чиқариш хавфсизлигини таъминлашга, меҳнаткашларнинг уй-жой шароитига, уларни ижтимоий суғуртага, уларни соғлиқни сақлаш ва маданиятга тааллуқли манфаатларини ҳимоя қилиш, пенсия таъминоти соҳасидаги ҳуқуқлари Ўзбекистон Республикасининг тегишли қонунлари билан тартибга солинади.

Касаба уюшмаларининг республика ва ҳудудий бирлашмалари ўз ваколатлари доирасида меҳнаткашларни ижтимоий ва иқтисодий жиҳатдан ҳимоя қилиш тадбирларини ишлаб чиқишда, турмуш даражасининг асосий мезонларини, нарх-наво индекси ўзгаришига қараб товон тўлаш миқдорини аниқлашда қатнашадилар, қонунда белгилаб қўйилган кун кечиришнинг энг паст даражасига ҳамда пенсиялар, стипендиялар ва нафақалар миқдорига риоя этилишини назорат қиладилар.

Касаба уюшмаларининг бирлашмалари шу масалалар юзасидан тегишли давлат ва хўжалик идоралари билан битим тузиши мумкин.

11-модда. Касаба уюшмаларининг меҳнат ва касаба уюшмалари тўғрисидаги қонунларга риоя этилишини назорат қилиш ҳуқуқлари

Касаба уюшмалари маъмурият, мулкдор ёки улар вакил қилган бошқарув идораси меҳнат ва касаба уюшмалари тўғрисидаги қонунларга риоя этишларини назорат қилиб боради, аниқланган камчиликларни бартараф этишни талаб қилишга ҳақлидир. Маъмурият меҳнат ва касаба уюшмалари тўғрисидаги қонунлар бузилишини бартараф этиш тўғрисидаги тақдимномаларни кўриб чиқиши ва кўриб чиқиш натижалари тўғрисида бир ой муддат ичида касаба уюшмасига хабар қилиши шарт.

Касаба уюшмалари меҳнаткашларнинг меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилиб, даъво ариза билан судга мурожаат қилишга ҳақлидир. Шу мақсадда касаба уюшмалари инспекциялар, ҳуқуқий ёрдам хизматлари ва бошқа зарур идораларга эга бўлиши мумкин.

12-модда. Меҳнат низоларини кўриб чиқишда касаба уюшмаларининг ҳуқуқлари

Касаба уюшмалари касаба уюшмаси аъзоси билан маъмурият ўртасида пайдо бўлган якка тартибдаги меҳнат низоларини кўриб чиқади ва улар юзасидан қонунларга мувофиқ тегишли қарорлар қабул қилади.

Касаба уюшмалари меҳнатга доир амалдаги қонунларнинг жамоа шартномаси, битими шартларининг бузилиши, меҳнат ва турмушнинг янги ижтимоий-иқтисодий шарт-шароитларини белгилаш ёки мавжуд шарт-шароитларини ўзгартириш билан боғлиқ масалаларга доир жамоа меҳнат низоларини кўриб чиқишда қатнашади.

13-модда. Касаба уюшмаларининг меҳнат ва ижтимоий-иқтисодий ривожланиш масалаларига доир маълумотлар олиш ҳуқуқлари

Касаба уюшмалари маъмуриятдан, шунингдек давлат ва хўжалик бошқаруви идораларидан меҳнат ҳамда ижтимоий-иқтисодий ривожланиш билан боғлиқ масалалар юзасидан белгилаб қўйилган статистика ҳисоботи доирасида бепул маълумотлар олишга ҳақлидир.

14-модда. Касаба уюшмаларининг маъмурият томонидан жамоа шартномаси бажарилишини назорат қилиш ҳуқуқи

Маъмурият жамоа шартномаси шартларини бузувчи қарор қабул қилган тақдирда касаба уюшмалари ана шу қоидабузарликни бартараф этиш тўғрисида маъмуриятга тақдимнома киритишга ҳақлидир, бу тақдимнома бир ҳафта муддатда кўриб чиқилади. Маъмурият касаба уюшмаларининг бу талабини бажаришдан бош тортган ёки юқорида айтилган муддатда ўзаро битимга келишилмаган тақдирда, келишмовчиликлар жамоа меҳнат низоларини ҳал қилиш тўғрисидаги қонунларга мувофиқ кўриб чиқилади.

15-модда. Маъмурият ва меҳнат жамоаси ўртасидаги низоларни қараб чиқиш ва ҳал этиш

Меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қилишга ҳамда маъмурият билан меҳнат жамоаси ёки касаба уюшмалари ўртасида келиб чиқадиган низоларни ҳал этишга доир масалалар Ўзбекистон Республикасининг қонунларига тўла мувофиқ ҳолда қараб чиқилади.

16-модда. Касаба уюшмаларининг давлатлараро битимлар тузилиши ва давлат ҳокимияти ҳамда бошқаруви идоралари шакллантирилишидаги иштироки

Касаба уюшмалари Ўзбекистон Республикаси қонунларида белгиланган тартибда аҳолининг кўчиб юриши, иш билан таъминланиши, меҳнат, нарх-наво белгилаш ва ижтимоий таъминот масалаларига доир давлатлараро битимлар тузилишида, халқ депутатлигига номзодлар кўрсатишда, сайлов мавсумида уларни қўллаб-қувватлашда иштирок этишлари мумкин.

III БОБ. КАСАБА УЮШМАЛАРИ ҲУҚУҚЛАРИНИНГ КАФОЛАТЛАРИ

17-модда Маъмурият, давлат ва хўжалик идоралари, жамоат ташкилотлари ва мансабдор шахсларнинг касаба уюшмаларига нисбатан мажбуриятлари

Давлат ва хўжалик идораларининг маъмурияти, жамоат ташкилотлари, мансабдор шахслар касаба уюшмаларининг ҳуқуқларига риоя этишлари, уларнинг фаолият кўрсатишларига кўмаклашишлари шарт. Бу идоралар ва шахслар касаба уюшмалари ҳуқуқларини бузганликлари ёки уларнинг қонуний фаолиятига тўсқинлик қилганликлари учун қонунларда белгиланган тартибда жавобгар бўладилар. Давлат ва хўжалик идораларининг маъмурияти жамоат ташкилотлари, мансабдор шахслар касаба уюшмаларининг вакиллари шу касаба уюшмаси аъзолари ишлаётган корхоналарга уставда белгиланган вазифаларни ва қонунларда белгилаб қўйилган ҳуқуқларни амалга ошириш учун киришларига тўсқинлик қилишга ҳақли эмас.

18-модда. Ишлаб чиқаришдаги асосий ишидан озод қилинмаган ҳолда меҳнаткашларнинг касаба уюшмалари идораларига сайланган ходимлар учун бериладиган кафолатлар

Қуйидагиларга интизомий жазо берилиши мумкин эмас:

ишлаб чиқаришдаги ишидан озод қилинмаган ҳолда касаба уюшмалари идоралари таркибига сайланган ходимлар шу идоранинг розилиги олинмасдан туриб;

корхона бўлинмаларидаги касаба уюшмалари идораларининг раҳбарлари — тегишли касаба уюшмаси идорасининг розилиги олинмасдан туриб;

корхонадаги касаба уюшмаси идораларининг раҳбарлари, касаба уюшмаси ташкилотчилари — тегишли касаба уюшмаси бирлашмасининг розилиги олинмасдаң туриб.

Ишлаб чиқаришдаги асосий ишидан озод қилинмаган ҳолда касаба уюшмаси идоралари таркибига сайланган шахсларни маъмурият ташаббуси билан ишдан бўшатишга ишдан бўшатишнинг умумий тартибига риоя қилишдан ташқари, улар аъзо бўлган касаба уюшмаси идорасининг розилиги олинганидан кейингина, корхонадаги касаба уюшмаси идораларининг раислари ва аъзоларини маъмуриятнинг ташаббуси билан ишдан бўшатишга эса юқоридагилардан ташқари, фақат тегишли касаба уюшмаси бирлашмасининг розилиги олинганидан кейингина йўл қўйилади.

Касаба уюшмаси ташкилотчилари ва касаба уюшмаси гуруҳлари ташкилотчиларини маъмурият ташаббуси билан ишдан бўшатишга тегишли касаба уюшмаси бирлашмаси идорасининг розилиги олинган тақдирдагина йўл қўйилади.

Касаба уюшмалари сайлаб қўйиладиган идораларининг ишлаб чиқаришда ўзининг асосий ишидан озод қилинмаган аъзоларига жамоат шартномаси, битимида белгилаб қўйиладиган шартларга мувофиқ, жамоа манфаатлари йўлида жамоатчилик вазифаларини бажаришлари учун ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда ишдан бўш вақт берилади, шунингдек қисқа муддатли касаба уюшмаси ўқувига қатнаган вақтларида уларнинг ўртача иш ҳақи сақлаб қолинади.

Касаба уюшмаларининг сайлаб қўйиладиган идоралари аъзолари делегат сифатида касаба уюшмалари томонидан чақириладиган қурултойларда, конференцияларда, шунингдек, касаба уюшмаларининг пленумлари ва раёсатлари ишида қатнашган вақтлари учун касаба уюшмалари маблағи ҳисобидан ўртача иш ҳақи миқдорида ҳақ тўланиб, ишлаб чиқаришдаги ишларидан озод қилинадилар.

19-модда. Ишлаб чиқаришдаги ишдан озод қилинган ҳолда меҳнаткашларнинг касаба уюшмалари идораларига сайланган ходимлар учун кафолатлар

Касаба уюшма идораларидаги сайлаб қўйиладиган лавозимларга сайланганлиги туфайли ишдан озод қилинган ходимларга сайлов ваколатлари тугаганидан сўнг аввалги ўз иши (лавозими) берилади, бундай иш (лавозим) бўлмаган тақдирда ўша корхонада ёки ходимнинг розилиги билан бошқа корхонада аввалгисига тенг келадиган бошқа иш (лавозим) берилади.

Тегишли иш (лавозим) бериш имконияти бўлмаган тақдирда олдинги иш жойидаги корхона маъмурияти, корхона тугатилган тақдирда эса касаба уюшмаси ходим учун ишга жойлашиш даврида ўртача иш ҳақини сақлаб қолади, лекин бу муддат олти ойдан ошмаслиги керак, малакасини ўзгартириш учун ўқиш чоғида эса бир йил муддатгача ўртача иш ҳақи сақлаб турилади.

20-модда. Касаба уюшмаси идораларига сайланган ходимларнинг меҳнат ҳуқуқлари кафолатлари

Касаба уюшмаси идоралари таркибига сайланган ходимларнинг сайлов ваколатлари тугаганидан сўнг икки йил давомида маъмурият ташаббуси билан ишдан бўшатилишига йўл қўйилмайди, корхонанинг бутунлай тугатилиши ёки ходимнинг қонунга мувофиқ ишдан бўшатилишига олиб келадиган ҳатти-ҳаракатлар содир этиш ҳоллари бундан мустаснодир. Бундай ҳолларда ишдан бўшатиш 18-модданинг биринчи қисмида назарда тутилган тартибда амалга оширилади.

21-модда. Касаба уюшмалари ва уларга қарашли корхоналарнинг мулкий ва молиявий ҳуқуқлари

Касаба уюшмалари ва уларнинг идоралари қонунларга мувофиқ юридик шахс ҳисобланадилар.

Касаба уюшмалари мулкка эгалик ҳуқуқи асосида ўзларига қарашли бўлган мол-мулк ва пулларга эгалик қиладилар, улардан фойдаланадилар ва уларни тасарруф этадилар.

Касаба уюшмалари давлат, хўжалик, кооператив ва бошқа жамоат ташкилотларининг мажбуриятлари учун жавоб бермайдилар, ўз навбатида улар ҳам касаба уюшмаларининг мажбуриятлари учун жавоб бермайдилар.

Касаба уюшмаси бюджети маблағининг манбалари, маблағни шакллантириш ва ундан фойдаланиш тартиби касаба уюшмалари уставида белгилаб берилади.

Касаба уюшмаларининг молиявий фаолияти уларнинг ўз уставларига мувофиқ амалга оширилади.

Касаба уюшмаларига қарашли корхоналар ва ташкилотлар даромадларининг манбалари, улар олган маблағ миқдори ва тўлаган солиқ миқдори давлат молия идоралари ва солиқ инспекциялари томонидан қонунларга мувофиқ равишда назорат қилинади.

Касаба уюшмалари ўз уставларида қайд этилган мақсад ва вазифаларга мувофиқ равишда белгилаб қўйилган тартибда ташқи иқтисодий фаолиятни амалга ошириш, касаба уюшмаларининг банкларини, суғурта ва акционерлик жамиятларини, қўшма тижорат корхоналарини барпо этиш, ноширлик фаолияти билан шуғулланиш, турли фондлар тузиш ҳуқуқига эгадирлар.

22-модда. Корхонанинг касаба уюшмалари фаолияти учун моддий шароитлар яратиш борасидаги вазифалари

Корхона маъмурияти касаба уюшмаларига уларнинг фаолияти учун зарур бўлган жиҳозланган биноларни фойдаланиш учун текинга беради, биноларни бериш шартлари маъмурият ва касаба уюшмалари иштирокида меҳнат жамоасининг қарори билан белгиланади.

Жамоа шартномаси тузиш чоғида қабул қилинган қарорга мувофиқ корхона касаба уюшмаларига ўз балансида турган ёки ўзи ижарага олган бинолар, хоналар, иншоотлар ва бошқа объектларни, шунингдек дам олишни ташкил этиш, меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзолари билан маданий-маърифий, жисмоний тарбия-соғломлаштириш ишларини олиб бориш учун зарур бўлган дам олиш масканларини, болалар-ўсмирлар лагерлари ва бошқа соғломлаштириш лагерларини бепул фойдаланиш учун беради.

Корхона касаба уюшмаларига жамоа шартномасида белгиланган мақсадлар учун қонунларда белгилаб қўйилган миқдорда маблағ ўтказади.

Корхонада иш олиб борадиган касаба уюшмаларининг фаолияти учун бошқа моддий шароитларни яратиш жамоа шартномаси (битими) билан тартибга солинади.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 2 июль.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

«КАСАБА УЮШМАЛАРИ, УЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА ФАОЛИЯТИНИНГ КАФОЛАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИ АМАЛГА КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни эълон қилинган пайтдан бошлаб амалга киритилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикасининг қонунлари «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни билан мувофиқлаштирилгунига қадар Ўзбекистон Республикаси амалдаги қонун ҳужжатларининг ушбу Қонунга зид бўлмаган қисмлари қўлланилаверади.

3. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасига уч ой муддат ичида:

Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларини «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқлаштириш ҳақида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига таклифлар киритсин;

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати қарорларини «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқлаштирсин;

Ўзбекистон Республикасининг вазирликлари, давлат қўмиталари, идоралари, концернлари ўзларининг ушбу Қонунга зид бўлган меъёрий ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

4. Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси Кенгашига мазкур Қарорнинг 3-моддасида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси зиммасига юклатилган топшириқлар бажарилишида иштирок этиш тавсия қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 2 июль.

ЎН УЧ НЕВАРАНИНГ БОБОСИ

ТОШКЕНТ. Шаҳардаги бош қурилиш бошқармасига қарашли тиббий-санитар бўлими дорихонасининг бошлиғи Тўхтамурод ака Орифжоновни ишдаю кўча-кўйда ҳамма ҳурмат қилади.

Мана 40 йилдан ошдики, Тўхтамурод ака соғлиқни сақлаш соҳасида ишлаб келаётир. У қаерда ишламасин, меҳнатсеварлиги, жонкуярлиги билан ўзини кўрсатди. «Главташкентстрой»нинг кўп тармоқли тиббий-санитар бўлими шаҳардаги энг яхши тиббиёт даргоҳларидан бири саналади. Бунга Тўхтамурод аканинг ҳам анча хизматлари сингган.

Тошкент тиббиёт техникумини тугатиб, у Сеченов номидаги Москва тиббиёт институтига ўқишга кирди. Бироқ отасининг ўлими туфайли у Тошкентга қайтиб келиб оилани бошқаришга мажбур бўлди. Тўхтамурод ака ҳозир пиру бадавлат — беш қиз ва бир ўғилнинг отаси, 13 неваранинг бобосидир.

Яқинда Тўхтамурод ака 60 ёшга тўлди. Тўхтамурод аканинг хонадонига унинг қариндошлари, касбдошлари 60 ёшини қутлаш учун йиғилдилар.

СУРАТЛАРДА: 1. Хонадон соҳибининг туғилган куни шундай нишонланди. 2. Тўхтамурод ака ҳамкасблари орасида. 3. Т. Орифжонов қизи Хушнудой билан.

(ЎзА).

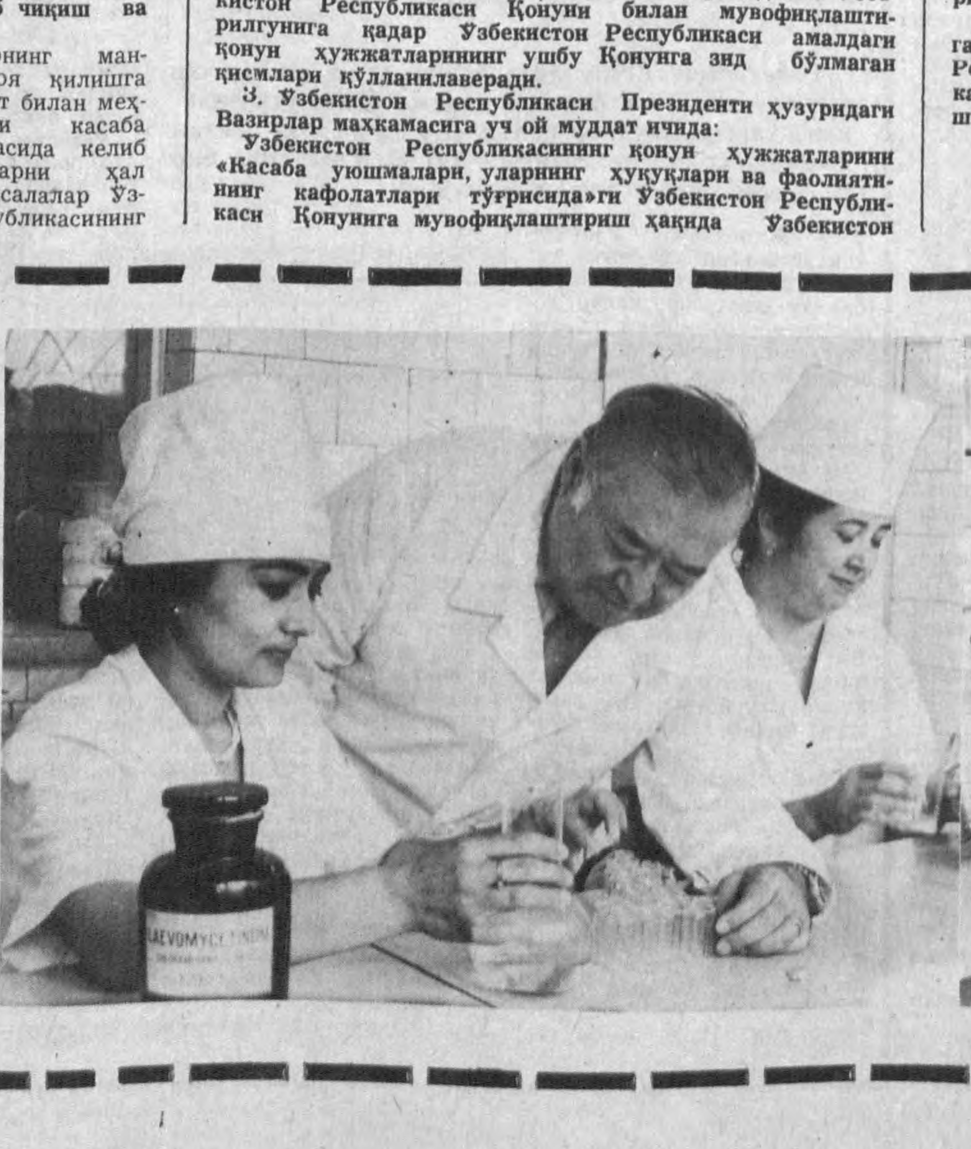

Июль — август ҳосил тўплашда ҳал қилувчи ойлар ҳисобланади. Ҳосил чўғи, хирмон баракаси кўп жиҳатдан ана шу кезларда қандай меҳнат қилинганлиги билан ўлчанади. Сирдарё вилоятининг Оқолтин районидаги «Андижон» давлат хўжалиги заршунослари жорий йилда ҳар гектардан 27 центнердан ҳосил кўтариш иштиёқида зарбдорчасига меҳнат қилмоқдалар. Тер тўкканга ер тўкади, деб бежиз айтмайдилар. Мўл ҳосил нишонаси ҳозирдаёқ кўзга яққол ташланиб қолди: ҳар туп ғўзада уч-тўрттадан бўлиқ кўсак санаш мумкин. Деҳқонлар табиат инжиқликлари оқибатида бой берилган имкониятларни тўлдириш мақсадида янада ғайрат билан ишламоқдалар.

СУРАТДА: давлат хўжалиги пахта далаларида.

Е. БОТИРОВ олган сурат.

• *Огоҳ бўлинг, одамлар!*

«Комсомольская правда» газетасининг 1992 йил 30 апрель сонида чоп этилган «Йигирма йиллик жимликдан кейин совет микроблари тилга кира бошлади» номли мақоласини ўқиганимдан кейин ушбу мақолани ёзишга жазм этдим.

Орол денгизида иккита орол мавжуд: «Возрождение» ва «Комсомольская». Биз яшаб турган ҳудудда уларнинг сири ҳозиргача халққа номаълум бўлиб келмоқда. Ҳатто, унинг атрофига бориш қатъий ман қилинган эди.

Маълум бўлишича, бу ерларда бактериологик қуролларни синаб кўрувчи полигонлар кўпдан буён ишлаб турган. «Комсомольская правда» рўзномасидаги маълумотларга қараганда, СССР бактериявий қурол ишлаб чиқаришни ушбу оролларда яқин вақтларгача давом эттирган.

Денгиз ичкарисида жойлашган бу оролларни текширишга илгари рухсат бўлмаган. Айрим шифокорлар кимёгарларнинг у ердагилар инсониятга деярлик салбий таъсири йўқ масалалар билан шуғулланишади, деб ишонтириб келганлигини таъкидлаш билан бирга, газета Оролнинг фожиасига бу тажрибаларнинг ҳам таъсири бор эканлигига ишора қилади.

Рўзномалардаги маълумотларга қараганда, бу оролда ўнлаб илмий лабораториялар мавжуд. Уларда вабо касаллигининг микробларидан тортиб бошқа касалликларнинг бактерияларигача урчитилган.

Маълумки, 1976 йили Мўйноқдан «Возрождение» оролига бораётган катер уч соат давомида балиқлар қирилиб ётган ердан ўтган. Бунга кўпчилик гувоҳлик беради. Атоқли зоолог, биолог олим, фан доктори Р. Тлеуов ўша пайтда бу балиқларнинг қирилиш сабабларини аниқлашга чақиртирилганлиги эсимда. Лекин улар балиқларнинг қандай сабабларга кўра бундай фалокатга учраганлигини аниқлай олмаганлар. Бу сир ҳанузгача сирлигича қолмоқда. Чунки ўша пайтда фожиа қандайдир номаълум бактерия таъсирида юз берган деган фикрни айтишнинг ўзи анча қимматга тушар эди. Балки, бу фалокат ҳақиқатан дала лабораториясининг бир чумолиси ёки бир томчи бактерияси билан боғлиқ бўлгандир.

1990 йили кузда «Тўққиз тўра» кўлининг шимолидаги қирғоқда қирилиб ётган ўрдакларнинг шахсан гувоҳи бўлганман. Бунга мен ва ҳамроҳларим ҳайратда қолганмиз. Ўшанда бу қандай синоат эканлигига жавоб топа олмаганмиз.

Ўша йилнинг 12 сентябрида Орол бўйида яшовчи Т. Ўринбосаров «шамоллаб» касалланган деган ташхис билан касалхонага тушган ва эртаси куниёқ оламдан ўтган. 13 сентябрда ҳарорати ошиб шу ҳудуддан Жонсугиров ва Қодирқувватов деган шахслар ҳам касалхонага келтирилган. Маълум бўлишича, улар Т. Ўринбосаров билан туя сўйишда қатнашганлиги, туя эса вабо касаллиги билан касалланганлиги аниқланган. Келгуси йили эса бу ерда чума (ўлат) касаллиги тарқалган. «Орол» тумани ҳокими Б. Каюповнинг маълумотларига қараганда Оролбўйи халқлари орасида турли юқумли касалликлар: қон босимининг ошиши, аёллар ва болаларда камқонлик, рак касалликларининг кўп тарқалганлиги кўпчиликка маълум. Сўнгги маълумотларга кўра фақат Оролбўйи аҳолисининг 1600 нафари руҳий касаллиги туфайли диспансерлик ҳисобида туриши аниқланди. Бу эса ўша ҳудуддаги аҳолининг 2,3 фоизини ташкил этади.

Бизда-чи? Мўйноқ аҳолиси бўйича шундай маълумотлар борми? Яна бир ҳайратга соладиган нарса Орол элатидан ҳарбий хизматга чақиртирилган ёшларнинг учдан бир қисми ҳар хил касалликларга чалинган, шундан 26,1 фоизи 40—50 кг вазнга эга экан. Одамларнинг генофонидаги бундай ўзгаришлар Орол фожиасигина эмас, бошқа иллатлар, яъни бактериологик қуролларни синаш, балки ядро қуроллари устидан узлуксиз олиб борилган синов ва тажрибалар туфайли келиб чиқмаяптимикин деган гумон туғилади.

АЖАЛ ОРОЛИ

У ерда қўйлар бир-бирини еяпти...

Масалан, 1991 йил, бешинчи июнь кеч соат 19 ларда Орол шаҳрида бирданига қаттиқ довул кўтарилган. Довулдан уйларнинг деразалари синган, шиферлари учиб кетган, шаҳар қип-қизил туман билан қопланган. Ҳавода қўланса ҳид пайдо бўлиб, одамларнинг нафас олишлари оғирлашган ва туман тарқагач, иссиқ ёмғир ёққан. Бу эса ядро синовлари натижасида содир бўлаётган экан. 1990 йили ҳам шундай воқеа содир бўлган; июнь кунларининг бирида «Орол» жамоа хўжалиги моллари туманда қолиб кетган. Чўпонлар шўр, аччиқ нафас олиб, бошлари айланган. Шундан кейин қўйларнинг орқа ва жигари устидаги юнгларида оқ доғлар қолиб, кейинчалик тўкилиб кетган. Кўп ўтмай ўша жамоа хўжалигининг 85 та қўйи белгисиз касалликлар оқибатида нобуд бўлган. Ўн бешта қўзи оғзидан оқ кўпик сочиб, қутуриб ўлганлиги маълум бўлди.

Совхознинг иккинчи фермасида ҳам бир неча бузоқ белгисиз касалликдан нобуд бўлган. Текшириб кўрилганда бузоқларнинг тили остига яра тошиб кетганлиги кузатилган. Шунингдек, ҳайвонларнинг кўпчилиги асаб касаллигига чалинганлиги натижасида ўлганликлари аниқланди. Айниқса, туяларнинг қутуриб ўлиши кўпайиб бораётганлиги бутун воҳани ташвишга солмоқда.

Илмий асарларда бундай вазият асосан ядро синовлари натижасида юз бериши қайд қилинади. Ядро синовлари одамларда камқонлик, оқ қон касаллиги, хатарли шишларнинг пайдо бўлиши, ақли заифлик, асаб касалликларини юзага келтираётганлигини ҳаётнинг ўзи яққол кўрсатиб турибди.

Яқинда рўзномалар Қизил Ўрда вилоятида қулоқ эшитмаган бир воқеа содир бўлганлигини маълум қилди. «Қорақум» давлат хўжалиги чўпони Шамшиев деган кимса қўй қўраларини айланиб юриб, титиб ташланган қўзининг ўлигини кўрган. Эртаси куни ҳам худди шундай мудҳиш ҳодиса такрорланган. Аслида қўй қўрасига ит ёки йиртқич қуш кирмаганлиги аниқланган. Кузатишлар натижасига кўра бу қўзичоқларни қўйларнинг ўзлари еб қўйганлиги аёнлашган. Шундай мудҳиш ҳодиса «Орол», «Киров» номидаги давлат-хўжаликларида ҳам содир бўлган. Ҳайвонлар ичида энг юввоши бўлган қўйларнинг ўз боласини еб қўйиши ҳозиргача кўз кўриб, қулоқ эшитмаган ҳодиса. Бундай мудҳиш ҳолат эса фақат экологик фалокат натижасида содир бўлиши мумкин.

Ҳозир бу ҳудудда зараркунандаларнинг қарийб 214 га яқин тури пайдо бўлган. Улар 20 га яқин касаллик қўзғатувчи микробларни ривожлантиришга хизмат қилиши мумкинлиги ташвишланарли ҳолдир. Ҳудудимиздаги ҳайвонот оламининг тўқсон иккитаси «Қизил китоб»га киритилган, олтитаси йўқ бўлиб кетган, 60 таси йўқолиб кетиш арафасида турибди. Ўсимликлар дунёси ҳам бундан баттар бўлса баттарки, яхши эмас. Шунингдек, ҳудудимизда касаллик турларининг кескин кўпайиши одамлар ўртача умрининг қисқаришига олиб келмоқда. Мўйноқ туманидаги «Уч сой» аҳолисининг ўртача умри 38—42 йилга тўғри келяпти. Энди бу масалада жумҳурият миқёсида жиддий ўйлаб, амалий иш қилинадиган фурсат етиб келди. Акс ҳолда: кечиксак...

Қорақалпоғистон ҳудудида атом полигони борми, деб мабодо биров сўраб қолса, бизнинг раҳбарлар жавоб топишга қийналишади. Чунки «Эркин Қорақалпоғистон» рўзномасининг (1991 йил, 22 октябрь) ёзишича, «Возрождение» оролига махсус десантлар тушиб, у ерда ҳеч қандай зарарли нарса йўқ эканлигини аниқлаб чиқишган. Балки тўғридир. Чунки ҳарбий хизматчиларнинг махфий сирларини оддий кўз билан кўриб, аниқлаш жуда қийин. Рўзномада ёзилишича, у ерга десант туширишдан мақсад ядро қуролларини синайдиган полигонларни қидириш бўлган. Афсуски, ҳаёт учун бундан ҳам хавфлироқ бўлган бактериологик қуроллар ҳақида унда ҳеч гап йўқ. Лекин нима бўлганда ҳам ушбу рўзноманинг жамоатчилик фикрини уйғотишда катта хизмат қилганлигини айтмаслик гуноҳ бўлади.

Қизил Ўрданинг «Орол» ва «Ингичка қум» давлат хўжалигида яшовчи аҳоли ракета парчалари сочилиб ётган жойларни кўрсатишди. Ҳатто унинг қолдиқларидан кели, ғуби ва бошқа уй-рўзғор буюмлари ясаб олишибди. Бу киши ёдига беихтиёр кечаги кунимизни солади: қишлоқ хўжалиги экинларини зараркунандалардан сақлаш учун ишлатилган идишлардан уй-рўзғор буюмлари сифатида фойдаланиб, қанчадан-қанча одамларнинг ёстиғи қуримади дейсиз?

1972 йилда бактериологик қуролларни бутунлай таъқиқлаш тўғрисида конвенция қабул қилинган. Унга бизнинг давлат раҳбарлари ҳам қўл қўйган ва 1975 йили Олий Советда ратификация қилинган эди.

Орол йилдан-йилга қуруқлик билан туташиб бормоқда. Бу эса кўнглимизга яна бир хавотир солади: ажал заҳари бериб боқилаётган «ардоқли» сичқон ёки жониворлардан биттаси қуруқлик орқали етиб келса, аҳволимиз нима кечади? Ажал ороли бизнинг ҳудудда жойлашган. Агар у бизнинг «бойлик» бўлиб қолса, у ҳолда мавжуд лабораториянинг тақдири, таъсир кучи қандай бўлади? Нима бўлганда ҳам лоқайдлик қурбонлари бўлиб қолмайлик-да.

Ж. БОЗОРБОЕВ,

Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати.

ЯНГИЛИКЛАР

ЧИГИРТКАЛАР ЯНА БОШ КЎТАРИШДИ

ЎТГАН йили Навбаҳор райони далаларига чигирткалар ҳужум қилиб, экинлар ривожига путур етказганди. Ўшанда бу ерда чигирткаларга қарши оммавий сафарбарлик эълон қилинганди. Бироқ сафарбарлик чала бўлган экан. Бу йил чигирткалар яна бош кўтаришди. Бу ҳашоратга қарши турли хил кимёвий дорилар қўлланиляпти. «Ўзсельхозхимия» бирлашмаси район бўлими ходимлари хўжаликларда навбатчилик қилиб туришибди. Мутахассисларнинг фикрича, чигирткаларнинг кўпайишига табиий иқлим (сиёсий иқлим эмас!)нинг ёмонлашиб бораётгани сабаб бўлмоқда.

БЕШИНЧИ МУОВИН КЕРАК...МИ?

ЯҚИНДА Навоий шаҳар кенгашининг сессиясида шаҳарда ижтимоий-сиёсий вазиятни ҳисобга олиб, вилоят раҳбариятидан шаҳар ҳокимияти ҳузурида ёшлар билан ишлаш бўлимини ташкил этиш, шунингдек, шаҳар ҳокимининг миллатлараро муносабатлар, дин ва ёшлар билан ишлаш бўйича ўринбосари лавозимини жорий қилиш сўралди. Ҳозиргача Навоий шаҳар ҳокимининг тўрт нафар ўринбосари бор. Ундан ошиқ бўлим ва бошқармалари мавжуд. Шундай бўлсада, яна бешинчи муовинга этиёж сезиляпти. Умуман, ҳозир ишлаш оғир бўлиб кетди.

М. МАРДИЕВ.

ТУРКИЯГА—ЎҚИШГА

ЖИЗЗАХ вилоятидаги ўрта мактабларни олтин медаль билан битирган зоминлик Ғ. Ўролов, Т. Сулаймонов, ғаллаороллик К. Назаров, Ш. Абсаломов, арнасойлик И. Ҳамроев, зарбдорлик Шариф Носиров, форишлик Ўрол Ўрозбоев, пахтакорлик Илҳом Ибрагимов, мирзачўллик Рўзмат Сўфиевлар Тошкент давлат иқтисод университетида математика фани синов имтиҳонидан ўтдилар. Энди улар Туркия лицейларига ўқишга боришади.

А. МАМАРАСУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Иқтисодиёт чорраҳаларида*

МЕБЕЛНИНГ НАРХИ АРЗОНЛАШАДИ

Олмалиқ шаҳри — йирик саноат марказларидан бири. Бу ердаги корхоналар ичида мебель комбинати ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш бирлашмаси алоҳида ўрин тутади. Бу корхоналар аҳоли учун ғоят зарур бўлган кундалик эҳтиёж буюмлари ишлаб чиқаради. Хорижий давлатлар, Ҳамдўстлик мамлакатларидан келтирилаётган мебель, гилам ва гилам пойандозлар ҳамда бошқа жиҳозлар миқдори чекланганлиги, нарх ниҳоятда баландлиги сабабли ўзимизда ана шундай буюмлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш, уларни арзон хом ашё материаллар билан таъминлашни йўлга қўйиш ҳозир ғоятда зарур.

— Бизда анъанавий ишлаб чиқариладиган бир сидра меҳмонхона жиҳозлари нархи ҳозир 22 минг сўмга етиб қолди, — дейди Олмалиқ мебель комбинати бош директори Анвар Мажидов. — Бу турмуш даражаси қийин аҳволда бўлган ўзбек хонадонлари учун жуда ҳам қиммат. Шунинг учун нархни ўн беш фоиз арзонлаштираяпмиз. Кейинчалик меҳмонхона жиҳозининг нархи 13—14 минг сўмгача тушади.

Ўзбекистондаги йирик мебелчилик корхоналаридан бири бўлган мазкур комбинатни унинг жамоаси 1990 йилда ижарага олган эди. Ўша пайтда ёғоч-тахта маҳсулотларини етарли миқдорда, узлуксиз олиб туриш мақсадида Россиядаги қатор ёғочсозлик корхоналари билан узоқ муддатли шартномалар тузилди. Лекин собиқ Иттифоқ барҳам топгач, кечаги шериклар бугунги бозор иқтисоди талабларини рўкач қилиб, моллари нархини ғоят баландлатиб юборишди. Бир куб метр ёғоч-тахта нархи баъзан 10 минг сўмгача бориб қолди. Шунингдек, бошқа ёрдамчи материаллар таъминоти ҳам қийинлашди.

Комбинат аҳли қийин аҳволдан чиқиш йўлларини излаб, янгича тадбирларни ишга солишди. Арзон хом ашё олиш мақсадида Свердловск, Тюмень, Иркутск шаҳарларидаги ёғочсозлик корхоналари билан ўзаро маҳсулот айирбошлаш йўлга қўйилди. Иркутск ўрмончилик саноатига қарашли Улан-Уде мебель комбинатига юз минг метрлик ватин юбориш эвазига бир минг куб метр ёғоч-тахта, Тюмендаги ёғочсозлик комбинатидан мебель ўрнига 4 минг куб метр тахта олиш натижасида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар нархи бироз пасайди. Олмалиқ, Ангрен, Толимаржон, Нишон, Тўйтепада комбинат филиаллари — фирма дўконлари очилди, тайёр маҳсулотлар тижорати яхшиланди. Таъминотчи корхоналар эҳтиёжини ҳисобга олиб, Толимаржондаги филиал қошида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирадиган ёрдамчи хўжаликка асос солинди. Эндиликда комбинат мева-сабзавот маҳсулотларини бартер усулида бемалол тарқатиш мумкин.

Илгари комбинатда асосан юмшоқ мебель сингари сидра жиҳозлар тайёрланган бўлса, ҳозир қатор янги уй-рўзғор жиҳозларини ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Комбинат айни шу кунларда ойига ўртача 30—35 миллион сўмлик мебель буюмлари ишлаб чиқармоқда. Юқорида санаб ўтилган тадбирларнинг ишга солиниши, шунингдек, корхона рентабеллиги даражасини ўттиз беш фоиздан ўн беш фоизгача тушириш эвазига маҳсулот нархини пасайтириш кўзда тутилмоқда.

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси ҳам тадбиркорлик эвазига шу кундаги қийинчиликларни бартараф қилмоқда. 1976 йилда асос солинган мазкур корхонада чиқариладиган полослар, бошқа пойандоз буюмларига талаб катта. Лекин нарх кескин ошганлиги туфайли ўзимизда сотилиши бироз камайди. Олмалиқлик усталар тўқиган чиройли полослар шу кунда бошқа жумҳуриятларда ҳам ғоят харидоргир. Бирлашмада асосий хом ашё — йигирилган ип билан таъминлаш муаммоси тўлалигича бартер негизида ҳал этилган. Республика раҳбарияти корхона эҳтиёжига қараб, унга бартер учун зарур миқдорда пахта, пилла, бошқа маҳсулотлар ажратилишига катта эътибор бериб келмоқда. 1991 йилда корхонада 2 миллион 600 минг квадрат метр маҳсулот чиқарилган эди. Бу йил ҳам шунча миқдорда моллар тайёрлаш мўлжалланган.

— Фарғонадаги кимёвий толалар ишлаб чиқариш бирлашмаси келаси йилдан бошлаб бизнинг эҳтиёжимизга ярайдиган ип йигиришни йўлга қўяди, — дейди бирлашма бош директори Хурсанд Тўрақулов. — Ана шунда хом ашё муаммоси бирмунча енгиллашади, қолаверса, бу тадбир нархнинг пасайишига ҳам жиддий таъсир кўрсатади, деб умид қиламиз.

Мебель комбинатида ва бирлашмада жами 2 мингга яқин киши меҳнат қилади. Амалга оширилаётган тадбирлар ишчиларни ижтимоий муҳофазалаш, зарур саноат ва озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда мадад бўлмоқда. Ўртача иш ҳақи умумий талаблар даражасидан кам эмас. Корхоналар ошхоналарида имтиёзли овқатланиш, оромгоҳларга арзон йўлланмалар бериш жорий қилинган.

Вилоятнинг қатор район ва шаҳарларида юз берган табиий офат оқибатларини тугатиш ҳамда жабрланганларга ёрдам кўрсатишда комбинат ва бирлашма аҳли ҳам фаол қатнашмоқда. Масалан, бирлашма жамоаси бир миллион сўмлик полос ва бошқа пойандозларни, комбинат ишчилари эса бир миллион сўмлик маблағни ёрдам жамғармасига туҳфа қилдилар.

Вақтинчалик машаққатлар тўсиғи олмалиқлик ишбилармонлару тадбиркорлар томонидан шу тахлитда бартараф этиляпти. Бугун орттирилган тажриба эрта учун кенгроқ йўл очишига шубҳа йўқ.

Т. ИСКАНДАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Инсон ва қонун*

ШУКРКИ, НОНИМИЗ ҲАЛОЛ

МИРШАБ бўлиш осон, махсус формада кўчага чиқсанг бас, ҳамма сени давлат одами деб ўйлайди. Бироқ шу соҳада ишлаб одамлар меҳрини (эътиборни эмас) қозониш жуда мушкул. Кейинги беш-ўн йил ичида ички ишлар вазиридан тортиб оддий миршабгача қонун бузиб жазолангани ҳаммамизга аён. Ойлиги кўплигию, ҳуқуқи мўллиги учун милицияга ишга кираётган ёшлар билан сафи янгиланаётган бу жабҳа бурунги обрўсини тиклай олармикан? Ва яна, миршабхоналарнинг махсус темир девор билан ўралгани-ю ўта хавфли жиноятчилар қўлига милиция формаси тушиб қолаётгани ўртасида ғойибона боғланиш йўқмикин? Таажжубки, махсус кийим қандай қилиб жиноятчининг қўлига тушиб қолаётгани кўпинча терговда очилмай қолиб кетади. Лекин бу кийимни махсус чиғириқлардан ўтган ишончли кишига берилишини ҳаммамиз биламиз. Демак, ўзимиз истаб-истамай бир мулоҳазага бораяпмиз: баъзи миршабларнинг жиноятчи билан тили бир. Шу боис жиноятлар тўлиқ очилмайди. Нархнаво, қимматчилик баҳона турли-туман жиноятлар содир этилаётгани ҳам, гуноҳкорни айбига яраша жазолай олмаётганимизу бунга мавжуд қонун мажмуаларимиз изн бермаётгани ҳам бозор-ўчар деб кўчага чиққан фуқаронинг шўрини қуритаяпти. Хўш, нима қилиш керак? Фақат миршаблару қимматчиликдан нолиш инсофданмикин?

— Йўқ! — деди Шайҳонтоҳур тумани ички ишлар бўлими бошлиғининг муовини **Абдукарим НУЪМОНОВ** ишонч билан. — Гап қонуннинг ўзида. Масалан: Чорсу бозорида (бизнинг туманга қарайди) ҳафтасига ўнлаб қонунбузарларни ушлаймиз. Уларнинг аксарияти чайқовчи. Худди шу ўринда бир мулоҳаза. Тошкентга келаётган талаба ота-онаси яшайдиган жойидаги дўкондан бирор нарса олади ва Чорсу бозорида кимгадир сотади. Табиийки, у йўл пулини чиқариш учун шундай қилади. Лекин уни милиция қўлга олади. Чунки қонун бундай савдони чайқовчилик деб тақиқлайди. Таажжубки, шу маҳсулотни кичик корхонаю биржалар ақл бовар қилмас даражада — миллион сўмлаб олиб фойдасига сотса, ҳеч ким ҳеч нарса

демайди. Мана, сизга ҳам маънавий, ҳам ҳуқуқий адолатсизлик.

Ҳуқуқий асосни мустаҳкамлаш керак. Нега шундай деяпман? Йил бошида республика Геология давлат комитетига қарашли илмий ишлаб чиқариш ўқув маркази ходими Алексей Цибин шу идора кўргазма залидан «ВЕГА-120» ва «Атфитон» маркали магнитофон қурилмасию овоз кучайтириш аппаратларини ўғирлаб кетган эди. 21 май куни куппа-кундузи Зокиржон Орифжонов «Шодлик» дўкони ёнидаги савдо растасидан 237 сўмлик сатин газмолини ўғирлаб қўлга тушди. Бундай мисолларни истаганча келтиришим мумкин. Жиноятга қўл ураётган шахс кимгадир ишонадики, дадил таваккал қилади. У биладики, суд инсонпарвар, у ишхонадан келтирган носамимий характеристикага, оилавий аҳволининг ночорлигига ишонади, айрим нуфузли идоралардан қилинган қўнғироқларни инобатга олади. Оқибат Ботир Муротов, Дабил Кенжаев сингари чўнтаккесарлар, Т. Акбаров каби қароқчилар фаолиятига кенг йўл очилади. Айтингчи, Муротов бозорда Шодмон Абдуллаевнинг 200 сўмини, Дабил Кенжаев «Чорсу» меҳмонхонасида хитойлик Турдигул Хўжаабдуллаеванинг 1295 Америка долларини ўғирлаётганида, ё Т. Акбаров Навоий кўчасидаги Марказий телеграф биноси олдида Н. Дадаматованинг 200 сўмга ҳам бормайдиган сумкачасини тортиб олаётганда шахсий манфаатдан бўлак нарсани хаёлига келтирдими? Табиийки, йўқ. Хўш, унда нега биз уларга инсонпарварлик қилишимиз керак? Жумладан, яна бир нарса. Айрим ўғрилар фуқароларнинг кўп маблағини ўғирлагач, совуриб юборади. У ушланганда ҳам, қамалиб муддатини ўтаб келгандан кейин ҳам жабрланувчи кўрган зарарини қайтариб ололмайди. Ўртада ўғрининг кайф-сафо қилиб яшагани, сайру саёҳат қилгани қолади. Умуман, бизда шу масаланинг ҳуқуқий жиҳатлари пухта ишлаб чиқилмаган. Айтингчи, кимдир ўғирлик қилсаю, кимдир моддий зарар кўрса, терговга, судга қатнаса-да, зарарини қайтариб ололмаса, бу адолатданми?

— Абдукарим ака, Олий Кенгашнинг яқинда бўлиб ўтган X сессиясида депутатлар терговни милициядан ҳам, прокуратурадан ҳам олиб Вазирлар маҳкамаси ҳузурида алоҳида идора қилиш ҳақида гапиришди. Сиз бу фикрга қандай қарайсиз? Балки шунда тергов янада холисона олиб борилган бўлармиди?

— Собиқ Иттифоқ пайтида ҳам бу тажриба қилинган эди. Агар тергов ишига жиддий нафи тегса, юқоридаги таклифни қўллаб-қувватлайман.

Шукрки, раҳбаримиз А. Зиёвиддинов терговчини тушунадиган одам, ёрдамини аямайди. Қолаверса, касбим ҳар қанча беҳаловат бўлмасин ўзимга маъқул.

— Терговчиларингиз ҳам сиз билан ҳамфикрми?

—Ҳа, аслида ҳалоллик масаласида бошқача ўйловчилар билан келишолмайман. Иши бир хилу сўзи бошқа одамлар билан эса умуман... Сафимизга янги кишилар — ёшлар келишаяпти. Уларда тажрибаю ишга кўникма йўқ. Бироқ энг муҳими жангарилик, мустақиллик бор. Фикрини очиқ-ойдин айтишдан, қийинчиликдан чўчишмайди. Ана шулар милициянинг обрўсини кўтаради, деб умид қиламан.

Суҳбатдош:
Абдунаби ЭРГАШ ўғли.

СУРАТДА: Шайхонтаҳур ИИБ бошлиғи, милиция подполковниги А. Зиёвиддинов, ИИБ бошлиғи ўринбосари, милиция майори А. Нуъмонов (ўнгда), ва ИИБ жиноят қидирув бўлинмаси бошлиғи, милиция майори И. Серикбоев (ўртада).

Е. БОТИР олган сурат.

САБРЛИ БЎЛИНГ

НАВОИЙ шаҳар ҳокимияти қошидаги Тил комиссияси кейинги уч йил давомида бор-йўғи битта хайрли ишни амалга оширди. Ўтган йилдан бошлаб «ул. Северная» «Шимолий кўчаси», «ул. Южная» «Жанубий кўчаси», «Проспект Ленина» «Ленин кенг кўчаси»га айлантирилди. Шунингдек «ул. Ульянова», «ул. Мичурина», «ул. 50 лет СССР», «ул. 60 лет СССР» кўчалари ҳам тўғридан-тўғри ўзбекчалаштирилди. Ҳозир шаҳарнинг «Спутник» даҳасини давлат тилига ўгириш тўғрисида жиддий бош қотириляпти. Агар комиссия 21 октябргача бир қарорга келса, бу ҳақда яна қўшимча маълумот берамиз. Ҳозирча шунисига шукр қилсак арзийди.

М. МАҲМУД.

Шов-шувли дунё

БОББИ ФИШЕР ТАҒИН ШАХМАТ ЎЙНАЙДИМИ?

У ўзига ўн биринчи жаҳон чемпиони деган шарафли ном келтирган энг сўнгги расмий партиясини шахмат тожи учун 1972 йил 1 сентябрда Борис Спасский билан ўтказганди. Фишер шундан буён бирорта турнирда иштирок этмади. Тўғри, Рейкьявикдаги ўша машҳур матчдан сўнг Нью-Йоркдаги катта қамоқхоналардан бирида сеанс бергани рост. Шу-шу у ўйинни бас қилди...

Ва мана, ниҳоят йигирма йилдан сўнг Фишер шахматга қайтмоқда! У дастлаб эски рақиби — Борис Спасскийга қарши курашга тушади. Улар ўртасида матч бошланиши керак бўлган Югославиядан шундай хабар келди. Ёки бу ҳам газетачиларнинг навбатдаги «ҳазили»микин?

— Йўқ, бу тўғри, — дейди телефонда бўлажак матч ташкилотчиларидан бири, шатранж оламига машҳур «Шахмат ахборотномаси»нинг бош муҳаррири Александр Матанович. — Фишер ҳозир Будапештда матчолди тадбирларини ўтказмоқда.

— Узоқ муддатли таркидунёчилик ботқоғидан Фишерни олиб чиқиб, уни шахматга тағин юзма-юз қилишга эришган инсон ким бўлди?

— Бу — «Югоскандик» банки президенти Ефимер Васильевич! Бундан ташқари матч ташкилий комитети таркибида югославиялик сиёсат ва шахмат арбоблари ҳам бор.

— Қизиқ, Фишер нега айнан Югославияни танлади? Ахир, унинг қайтишига бошқа мамлакатлардан ҳам таклифлар бор эди-ку. Қолаверса, Югославияда вазият ҳам сал нотинчроқ...

— Бунга Фишер ёшлигининг ёқимли хотиралари мамлакатимизда кўп бора содир бўлганлиги сабаб. Эслаб кўринг, 15 ёшли истеъдодли болакай шахмат чўққисини забт этиб ҳайрат ва ҳаяжонларини айнан шу ердан, Порторождан бошлаган. Орадан тўрт йил ўтгач, навбатдаги саралаш турнири ғолиби бўлди ва жаҳон чемпионлигига даъвогарлар турнирида 4-ўринни эгаллади. Шунингдек, Фишер Югославиядаги катта турнирларда қатор ғалабаларга эришди. Ва ниҳоят, 1970 йилдаги СССР ва жаҳон терма командалари ўртасидаги «аср матчи»да у иккинчи тахтада Т. Петросянни 3:1 ҳисобда енгди.

— Барибир, ушбу матчга Фишернинг розилигини олишга ташкилотчилар унинг одамови ва маҳдудлик ниқобини синдириш учун анча тер тўккан бўлишлари керак...

— Матч ўтказиш — бу қўҳна ғоя, у узоқ муддат ҳавода анқиб турди. Фишернинг матчни Югославияда ўтказишига розилиги боиси — бу ерда унинг дўстлари ва чинакам мухлислари бисёр. Бир нарсани айтсам хафа бўлмассиз, деб ўйлайман, Югославия ҳам Россия сингари шахмат мамлакатидир, аммо Фишернинг совет шахматчиларига муносабати ҳамиша совуқ бўлган.

— Фишернинг номуқим характери ҳаммага маълум, шунингдек турнир ташкилотчиларига ҳам даъво ва шикоятлари мўл...

— Фишернинг барча истаклари қониқтирилади. Фишер ва Васильевич имзолашган контракт гарантия бўлади. Контрактда таъкидланишича, матч рақиблардан бирининг 10 та ғалабасигача давом этади, ўйинлар Фишер ўзи ўйлаб топган вақт шкаласи — соатлар ёрдамида ўтказилади. Бу матчнинг олдингиларидан фарқи шуки, ўйинлар кечиктирилмайди. Шундагина шахматдан «команда» характери бутунлай йўқолади, чунки кечиктирилган ўйинлар ҳамиша 4—5 киши таҳлили остида муҳокама қилинади-да.

— Шундай қилиб, матч ўтказилади. Демак, бу ҳақда юз фоизлик ишонч билан гапиравериш мумкин?

— Йўқ, Фишер, барибир, олдиндан бир нарса деб бўлмайдиган одам.

* * *

— Бу матчга Борис Спасскийнинг тайёргарлиги қандай? — сўрадим унинг секундантларидан бири, ҳозирги жаҳон чемпиони Гарри Каспаровнинг собиқ тренери Александр Никитиндан.

— Албатта, кейинги пайтларда катта турнирларда қатнашмаганлиги сезилиб турибди. Менимча, бизнинг ҳамкорликдаги тайёргарлигимиздан сўнг у олдинги даражага кўтарилади, деб ўйлаймиз. Ҳар қандай шароитда, ҳатто матч бўлмай қолган тақдирда ҳам, бу тайёргарлик унга ҳам, менга ҳам фойдадан холи эмас.

— Нега Спасский айнан сизни секундантликка танлади?

— Бизнинг дўстлигимиз 1948 йилдан бошланган. Эҳтимол, узоқ йиллик танишчилик ва мендаги муайян тренерлик тажрибаси ҳам бунга сабаб бўлгандир.

— Сиз қандай ўйлайсиз, бу матч ҳам Фишернинг навбатдаги ўйналмайдиган матчи бўлиб қолмасмикин?

— Фишер номи билан боғлиқ ҳамма нарсаларга олдиндан кафолат қилиб бўлмайди. Бўлажак матч атрофида қанча кўп шов-шув бўлса, унинг тарихга чуқур кириб қолишига ишонч янада ортади, худди олдинги ўйналмаган матчлар сингари...

А. МИНУЛЛИН.

Роберт Фишер (Бобби) Жеймс 1943 йил 9 мартда АҚШда туғилган. Роберт икки яшарлигида отаси оилани ташлаб кетди, онаси унинг тарбиясига кам эътибор берди. Бу Фишернинг тақдирига таъсир қилди, яъни унинг одамови ва дунё назаридан қочиб юрадиган бўлиб қолишига олиб келди. У улғайгач, бундай деди: «Ота-онасиз ўсган болалар бўриларга айланадилар».

У катта опаси Жоан ёрдамида 6 ёшида шахматни ўрганди. 12 ёшида спорт усталари турнирида қатнашди. 14 ёшида АҚШнинг очиқ чемпионати ғолиби бўлди. 1958 йилдан халқаро гроссмейстер унвони соҳиби. Фишер мактабни эрта ташлади: «У менинг жаҳон чемпиони бўлишимга ҳеч қандай ёрдам бермайди». 16 ёшидан профессионал шахматчи сифатида жаҳон чемпиони унвони учун курашга кирди. Зоналараро турнирда: 1958 йил — 5—6 ўрин, 1962 йилда — 1 ўрин. 1962 йилги даъвогарлар турнирида — 4 ўрин. Роберт характерининг номуқобиллиги бу даврдаги турнир натижаларидан ҳам кўриниб турибди. У даъвогарлар турниридаги мағлубиятини совет шахматчиларининг жуда кўплиги билан изоҳлади. Бу унинг жаҳон биринчилиги мусобақаларига қатнашмаслигининг бош сабабларидан биридир.

60-йилларнинг иккинчи ярмида у яна «катта» шахматга қайтди. 1970 йилда зоналараро турнирда катта ғалабага (23 ўйиндан 18,5 очко) эришди. Кейин даъвогарлик матчида М. Тайманов ва Б. Ларсенни бир хил ҳисобда (6:0) енгди. Финал матчида Т. Петросянни мағлубиятга учратиб (16,5:2,5), жаҳон чемпиони Борис Спасский билан рўбарў бўлди.

Спасский билан жаҳон биринчилиги учун матчи Фишернинг ташкилотчиларга молиявий шикояти туфайли 9 кун кеч бошланди. Икки партиядан сўнг ҳисоб Спасский фойдасига 2:0 эди. Биринчи партияда Фишер енгилди. Иккинчи партияга келмади. У телевизион камеранинг шовқини ҳалақит бераётганлигини айтди. Кейин Фишер яна «из»га тушиб кетди ва матчни 12,5:8,5 билан якунлади.

Ўз орзусига эришгач, Фишер ўйинни тўхтатди, аммо шахматга фантастик садоқат билан қолди. 1975 йилда Карпов билан ўтказилган баҳс арафасида Фишер ФИДЕ олдига матчнинг шакл ва мундарижаси бўйича қатор талаблар қўйди. ФИДЕ унинг асосий талабларини адо этишга қарамасдан, у беллашувдан бош тортди ва 1975 йилнинг 3 апрелида чемпионлик титулидан маҳрум бўлди.

Капабланка ғоялари тарбиячиси Фишер шахматда классик мактаб тарафдори эди ва ўз фикрини тубандагича ифодалаган: «Шахмат худди ҳаёт сингари оммавий урушдир».

У кино кўришни, ўқишни, жаз мусиқасини тинглашни хуш кўради. Теннис, сузиш, бокс билан шуғулланади. Инглиз, рус, испан ва сербохорват тилларини билади.

• *Расмий жавоб*

«УЯТ»

(1992 йил, 16 июнь)

Ўзбекистон Республикаси прокуратураси Сурхондарё вилоят прокуратураси томонидан Денов районида истиқомат қилувчи Қорабоевлар ва Каримовларнинг оилалари орасидаги З. Шометованинг 1988 йилнинг 1 май куни калтакланишига ва инсоний қадр-қимматининг камситилишига олиб келган тўқнашувларни тергов қилишда йўл қўйилган сансалорликлар, унинг айбдорларни аниқлаб, қонуний жавобгарликка тортишга қодир эмаслиги учун танқид қилувчи — газетанинг 1992 йил 16 июль куни сонида босилган «Уят» сарлавҳали мақоласини текшириб чиқди. Бу томондан мақола ҳақиқатга яқиндир. Республика прокуратураси 1991 йилнинг 12 сентябрь куни босилган «Уят» мақоласи юзасидан газетага тергов бошқармаси бошлиғининг собиқ ўринбосари Б. С. Бухаров томонидан юборилган жавоб хати жиноят иши ва бошқа материалларнинг чуқур таҳлилига асосланмаганлиги ҳамда шошма-шошарлик билан тайёрланганлиги ҳақидаги фикрга қўшилади.

Ҳозирги вақтда жиноят ишини ҳаракатдан ётқизиш ҳақидаги қарор Республика прокуратураси томонидан бекор қилиниб, қўшимча тергов ҳаракатлари ўтказилмоқда.

Ф. РАҲИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси прокурорининг ўринбосари, 3-даражали давлат адлия маслаҳатчиси.

Barcelona'92

ЮТУҚ КЕТИДАН ЮТУҚ

БУГУН Олимпиада ўйинларининг тўртинчи куни. Мусобақалар қизигандан-қизияпти. Қанча-қанча Европа, жаҳон рекордлари янгиланди. Ўтган кунги беллашувлар қизғин кураш остида бошланди. Ўн беш жуфт олтин медаль ўз эгаларини топди.

Ўн метрдан сувга сакраш баҳсида Инга Афонина ва Елена Мирошиналар Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари шарафини ҳимоя қилиш ниятида майдонга тушдилар. Улар бу турда жаҳоннинг энг кучли спортчилари Э. Овен, М. Кларк (АҚШ), И. Войка (Руминия), М. Х. Алкала (Мексика) сингари мамлакат, Европа, Олимпия чемпионларига бас келишлари керак эди. Йиллар ўтиб ёш улғайган сари тажриба ошса-да, аммо машқларни бажариш мушкуллашаверар экан. Ўттиз ёшни қоралаган америкалик спортчилар худди шундай ҳолга дуч келишди. Буни ёш ўтиши билан танани бошқаришнинг мушкуллашаётганидан дея изоҳлашди мутахассислар. Мусобақанинг энг ёш қатнашчиси эндигина 14 баҳорни қаршилаган хитойлик Фу Мин Ша барча усулларни ҳамкасбларига нисбатан намунали бажарди. Турнинг олтин медали унга насиб қилди. Елена Мирошина кумуш, М. Кларк бронза совриндори бўлишди.

Шу куни қўл тўпи бўйича саккиз команда тўрт гуруҳга бўлиниб майдонга тушди. МДҲ жамоаси Германия командасига қарши тўп сурди. Ўйин бошланиши билан ташаббусни ўз қўлига олган собиқ юртдошларимиз биринчи давранн 12:7 ҳисобида якунладилар. Сўнгги даврада ҳам МДҲликлар бўш келишмади. Лавров, Чумак сингари етакчи ўйинчиларнинг тажрибаси қўл келди. МДҲ жамоаси 25:15 ҳисобида ғалаба қозониб, навбатдаги босқичга йўлланма олди.

400 метрга эркин усулда сузиш финал баҳсида Италия, Германия, Япония, АҚШ, МДҲ вакиллари қатнашиш бахтига муяссар бўлишди. Бу гуруҳда Сеулда ўтказилган олдинги олимпия чемпиони, Европа рекордчиси Т. Дарне ўз унвонларини ҳимоя қилиш ниятида курашди. Т. Дарне, Э. Намесник (АҚШ), Л. Саччи (Япония) МДҲ спортчиси С. Маринюк ўртасида қаттиқ кураш борди. Бутун баҳс давомида улар орасидаги фарқни сезиш қийин бўлди. Сўнгги босқичда Т. Дарне қайтиш приёмнини муваффақиятли бажариб, дақиқалар ичида олдинга чиқиб олди. У 4.14.20 дақиқа натижага эришиб, ягона ғолиб бўлди. Бу тур бўйича у Олимпия чемпиони унвонини яна ўзида сақлаб қолди. Э. Намесник ва Л. Саччи 2—3 ўринларни бўлиб олишди.

Аёллар ўртасида 200 метрга сузиш мусобақалари ҳам ғоят қизиқарли ўтди. Бу турда МДҲ, АҚШ, Япония, Хитой спортчилари ғолибликка даъвогар бўлишди. Ҳаммадан чаққон ҳаракат қилган И. Ивасакининг (Япония) мавсумга яхши тайёргарлик кўрганлиги унга ғалаба келтирди. Оралиқ масофани 2.26,65 дақиқада босиб ўтди. Хитойлик Ли Лин 2.26,85 дақиқа натижа билан кумуш медаль совриндори бўлди. Бундай халқаро мусобақаларда илк бор иштирок этаётган 16 ёшли америкалик Анита Халл тажрибали ҳамкасблари қаршисида довдираб қолмади. У 2.26,88 дақиқа натижа билан учинчи бўлди. МДҲ спортчиси Елена Рутковская тўртинчи ўрин билан кифояланди.

Эркаклар ўртасида 200 метрлик эстафетали сузиш баҳсида олтин медаль учун АҚШ, Швеция, Германия, МДҲ командалари курашдилар. Мусобақанинг сўнгги босқичида эстафетани қабул қилиб олган олимпия чемпиони Евгения Садовий ҳал қилувчи роль ўйнади. МДҲ жамоаси 7.11.95 дақиқа натижа билан олтин медални қўлга киритдилар.

• ХАЛҚНИ АЛДАМАНГ!

120 МИНГ СЎМЛИК ҲОВЛИ

Бундан бир ой муқаддам Самарқандга борганимда вилоят газетасида ғаройиб ҳужжатни ўқиб қолдим. Унда давлат ва коммунал мулкларини хусусийлаштиришда назоратни кучайтириш ҳақида Самарқанд вилояти ҳокими Пўлат Мажидович Абдураҳмоновнинг қуйидаги қарори баён қилинган эди:

«Қатор объектлар меҳнат жамоаларининг иштирокисиз ҳамда паст нархлар бўйича кичик корхона, ширкатлар, якка шахсларга сотиб юборилган ёки узоқ муддатли ижарага берилган»...

Ва қарорнинг етти бандан иборат қолган қисмида буйруғона оҳангда назоратни кучайтириш ҳақидаги топшириғу тавсиялар берилган эди.

Ростини айтиб қўя қолай, қарорни ўқиганимдан сўнг: «бу ҳам хусусийлаштириш йўлига қўйилган бюрократик бир тўсиқ-да» деган фикр кечди хаёлимдан.

Ана энди қарорнинг бекорга эмаслигини тасдиқловчи бир фактни келтирай. Оқдарё районида жойлашган «Оқдарё» давлат хўжалигининг икки қаватли пишиқ ғиштдан қурилган маъмурият биноси шу районнинг «Қаҳрамон» жамоа хўжалиги раиси Норқўзи Қаршиевга сотиб юборилган. Неча пулга дейсизми? 120 минг сўмга! «Ҳа, пулнинг қадри қолмаган ҳозирги кунда 120 минг сўм нима бўпти?» дерсиз. Бу ёғини эшитинг.

Ул зоти олий «янги уйи»га кўчиб кирибди. «Собиқ идора биноси» ортидаги мовий кўлга қайиқ туширишга ҳам улгирибди. Ҳовузда ўрдагу ғозлар ноз билан сузиб юришига бир баҳя қолганда бу ишдан хабар топган «авом халқ» — давлат хўжалигининг меҳнаткашлари кескин норозилик билдириб, вилоят ҳокимига «оломонларга хос» арз қилиб борибди:

— Ҳашаматли қасрни орзу қилган экан, марҳамат, Қаршиев ер олиб, ўзи уй қуриб олсин! Биз бунга қарши эмасмиз! Лекин идора биносини унга бермаймиз! Ё болалар боғчаси ёки поликлиника қиламиз! — дейишибди улар.

Вилоят ҳокимига бундай шикоятлар жуда кўплаб тушган бўлса ажабмас-ки, юқоридаги биз парча келтирган қарорни чиқарган.

Мен-ку бир мисолни келтирдим. Хўш, вилоятда, эҳтимол республикамизда «хомталаш» қилинаётган халқнинг мол-мулки қанча экан? Нега энди биз хусусийлаштиришни талон-таРожлик деб тушунамиз?...

Тоҳир ДОЛИ ўғли,
«Халқ сўзи» мухбири.

·ЭЪЛОНЛАР·

ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ!

Янги замонавий олий ўқув юрти

Тадбиркорлик ва ташқи иқтисодий алоқалар институти

Абитуриентлар қабул қилади

Институтнинг асосий мақсади - замон талабларига жавоб берувчи ишбилармон ва тадбиркорларни тайёрлаш.

Институтда тўртта факультет бор: молия ва кредитлар, халқаро иқтисодий алоқалар, халқаро ҳуқуқ, қизлар учун - иш юритишни ташкил қилиш.

Институт ташқи иқтисодий алоқалар, маркетинг, менеджер, банк операциялари, савдо фирмалари ишини ташкил қилиш бўйича мутахассислар тайёрлайди.

Институтда ўқиш ва ўқитиш системаси халқаро стандартларга мос келади.

АҚШ ва бошқа хорижий мамлакатлардан келган профессорлар институтда дарс беришади.

Институтда ўқиш муддати 5 йил. Ўқишнинг тўртинчи йили талабалар хорижий мамлакатлар банк ва фирмаларида практика ўтаб қайтадилар.

Институтни битирганлар тегишли фан бўйича магистрлик дипломини оладилар.

Институтга ўрта маълумотга эга бўлган фуқаролар қабул қилинадилар.

Абитуриентлар институтга кириш учун чет тили ва математика бўйича суҳбатдан ўтадилар. Ўқиш пуллик. Институтга топшириладиган ҳужжатлар одатдагича.

Суҳбатлар 1 августдан бошланади.

Манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри, Чилонзор райони,

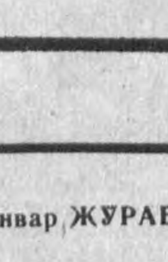

Халқлар Дўстлиги кўчаси, 28.

Телефон: 76-82-69.

Қабул комиссияси.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608. Буюртма Г—197.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир Анвар ЖУРАБОЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Карим БАҲРИЕВ, Эсиргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Зоҳид НОРМУҲАММЕДОВ, Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Қулаҳмад РИЗАЕВ, Эркин САМАНДАР, Азим СУЮН, Александр ТЮРИКОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Александр УЛИЧКИН (масъул котиб, «Народное слово»), Муҳтарама УЛУҒОВА (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Раим ФАРҲОДИЙ, Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент шаҳри 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй. Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди. 20.45. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12